

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za kulturo, znanost, šolstvo in šport

6

Številka: 104-01/17-1/ EPA 1711-VII
Ljubljana, 13. 3. 2017

Komisija Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport je na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) sprejela

P o r o č i l o

**k Predlogu zakona o vajeništvu (ZVaj)
- druga obravnava**

Komisija Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport je na 47. seji 13. 3. 2017 obravnavala Predlog zakona o vajeništvu (ZVaj), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada.

Komisija **podpira** predlog zakona.

S Predlogom zakona o vajeništvu se uvaja vajeništvo kot obliko izobraževanja v srednjem poklicnem izobraževanju in v programih nadaljevanja poklicnega in strokovnega izobraževanja. S pripravo predloga se izpolnjujejo zaveze za uvedbo vajeništva iz socialnega sporazuma decembra 2014 med Vlado, delodajalci in sindikati ter Partnerskega sporazuma med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014–2020 ter Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020. Predlog za uvedbo vajeniškega sistema sledi Strategiji Evropa 2020, Strateškimi okvirom za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020) ter Izjavi Sveta EU o Evropski koaliciji za vajeništvo iz oktobra 2013 in priporočilom OECD.

Cilji zakona so zagotoviti posredovanje znanja, spretnosti in poklicnih zmožnosti za opravljanje poklica upoštevajoč potrebe trga dela, zagotoviti ustrezno usposobljen kader gospodarstvu, pospeševati zaposlovanje mladih in s povezovanjem izobraževanja v šoli in praktičnega usposabljanja na delovnem mestu spodbuditi vključevanje gospodarstva v sistem izobraževanja. Pri tem vajeništvo ne bo še ena oblika prekarnega dela, ampak se bodo z njim ustvarili takšni pogoji, da se bo dijak-vajenec po zaključku poklicnega oz. strokovnega izobraževanja lahko takoj vključil v delovni proces in se obenem tudi zaposlil.

Vključitev dijakov v vajeniški sistem ni obvezna, zato pa je sistem dovolj fleksibilen pri uveljavljanju v poklicih, kjer je v zadnjih letih prišlo do kritičnega manka, ki škodi razvoju določenih strok in posledično konkurenčnosti gospodarstva. Vajeniški sistem je nov način

pridobivanja znanj in usposabljanj, ki na eni strani omogočajo takojšnjo zaposlitev, na drugi pa ob izpolnjevanju pogojev (razmerje znanj med teoretičnim in praktičnim delom posameznih programov je mejnih 40 : 60) omogoča vertikalno nadaljevanje izobraževanja v že obstoječem izobraževalnem sistemu.

Predlog zakona o vajeništvu je rezultat sodelovanja različnih strokovnjakov s področij poklicnega in strokovnega izobraževanja, trga dela in gospodarstva. Zakon je pripravljen s konsenzom med Vlado, delodajalci (zbornicami), delojemalci (sindikati) in izobraževalnimi institucijami, zlasti upoštevajoč slovenske gospodarske potrebe in razmere.

Na podlagi sklepnih ugotovitev s posveta Vajeništvo – pot do kakovostnega kadra, ki ga je organiziral Državni svet, in razprave o predlogu zakona komisija ocenjuje, da je uspešnost vajeniškega sistema odvisna od zaupanja med vsemi partnerji v procesu poklicnega oz. strokovnega izobraževanja, Vlado, šolami in delodajalci/zbornicami ter med dijaki – vajenci, njihovimi starši in delodajalci. Komisija kot pomembno pri nastajanju predloga zakona še posebej izpostavlja medresorsko sodelovanje pristojnih področnih ministrstev za izobraževanje, gospodarstvo in delo, in ga priznava kot zgled tudi za nastanek drugih sistemskih zakonov, ki celovito pokrivajo različna, med seboj povezana, področja. Obenem opozarja, da je bilo pri usklajevanju med pristojnimi ministrstvi in delodajalci preveč poudarka o finančnih obveznostih namesto prilagajanju vsebinskim oz. kurikularnim zahtevam posameznih poklicev.

Komisija izpostavlja pomen postopnega uvajanja vajeništva na omejenem številu programov in za omejeno število vajencev, šol in delodajalcev. Vajeništvo se bo začelo poskusno uvajati v šolskem letu 2017/2018. Za prvo leto se načrtuje vključevanje vajencev v programe srednjega poklicnega izobraževanja oblikovalca kovin - orodjarja, kamnoseka, mizarja in gastronomo - hotelirja. Komisija glede na izkušnje nedodelanega poklicnega dualnega izobraževalnega sistema v obdobju 1998–2006, v katerem se je sicer usposobilo 14.000 dijakov – vajencev, podpira postopno uvajanje vajeništva. Pilotna izvedba bo ob manku tradicije vajeništva omogočila postopno prilagoditev delodajalcev in prinesla ustrezne odgovore na vse že izrečene pomisleke in porajajoča se vprašanja, zlasti glede statusa dijaka - vajenca na delovnem mestu ter obveznosti delodajalcev pri njihovem usposabljanju.

Komisija poudarja, da je uvedba vajeništva odvisna tudi od široke podpore aktivnostim pri promociji posameznih poklicev, njihovega ugleda in kariernih možnosti, ki jih ti poklici omogočajo. Podcenjevanje določenih poklicev je povzročilo precenjenost velikega vpisa na zlasti družboslovne visokošolske programe brez možnosti zaposlitve njihovih diplomantov. Predvsem pa mora družba ozavestiti jasno ločnico med izobraževanjem za akademsko znanje in izobraževanjem za realne potrebe gospodarstva – oba načina pa morata doseči visoke strokovne standarde.

Komisija še predlaga, da se vzporedno s postopnim uveljavljanjem vajeniškega sistema pripravi podlage za reformiranje bolonjskega sistema višjega in visokega strokovnega izobraževanja.

* * *

Za poročevalca na seji Državnega sveta je bil določen predsednik komisije dr. Zoran Božič.

Mag. Damijana Zelnik, l.r.
sekretarka

Dr. Zoran Božič, l.r.
predsednik